Виховна година для 5 класу

«ВІЧНІ ЦІННОСТІ ЛЮДИНИ» **(слайд1)**

Мета: формувати й розвивати в підростаючого покоління моральні чесноти, шляхетність, почуття милосердя, здатність до альтруїзму, гармонійне поєднання особистих, індивідуальних і загальнонаціональних державних потреб та інтересів, відчувати себе невід'ємною складовою частиною цілого й вічного української нації й держави.

Форма проведення: виховна година.

Методи: робота у групах з використанням проектних технологій, інтерактивна вправа «Мікрофон», ігри: *«Збери слово», «Конституція дружби», «Абетка дружби»* , тест, аналіз твору В. Сухомлинського «Щоб ти став кращим»,

Випереджувальні завдання: знайти приклади добра у традиціях різних народів.

Обладнання: сердечка паперові (17 шт.), сонечко, прислів'я, пам'ятки добрих і корисних справ, листочки, «дерево доброти», стінгазета.

На дошці написаний епіграф без останнього слова, яке учні повинні назвати в кінці уроку.

Гете писав: **«Перед розумним треба схилити голову, а перед…*(добрим)* серцем стати на коліна».)**

Основний зміст виховної години

І. Організаційний етап

«У кожної людини в серці є сонце, тільки дайте йому світити, - учив мудрий Сократ, - відкрийте своє сонце для всіх, безкорисливо віддавайте своє тепло людям**».(слайд3) (слайд2)**

І сьогодні на нашу виховну годину я прийшла з радісним, сонячним настроєм, незважаючи на те, що за вікном, зима, холодно. Адже в нас сьогодні, по-перше, знову виховна година, а по-друге, у нас гості, і ми як гостинні господарі із привітністю їх приймаємо.

Мені цікаво, а з яким настроєм ви прийшли на цей урок, що очікуєте від нього?

Впродовж 1 хв напишіть свої очікування від нашого спілкування, які починалися б словами: **Я очікую від сьогоднішньої виховної години …**

(Діти записують на паперових сердечках свої очікування, дехто зачитує їх, і кріпить на дошку навколо сонечка.)

ІІ. Мотивація пізнавальної діяльності

Що таке наше життя? Це подорож у море людських стосунків. А дороговказом у цій подорожі є наша душа. Тому на сьогоднішній виховній годині хочу звернутися до вашої душі. Душа – це сховище таємниць і почуттів, спогадів та всього доброго і злого, це внутрішній світ людини. Тіло старіє, його шматують у битвах, воно хворіє і, нарешті, вмирає. А в цей час душа живе своїм окремим життям. Її хвороби – це віруси ненависті, жорстокості та заздрості. Душа може померти, коли тіло ще молоде, а може й, навпаки, вічно жити і вічно бути юною, незважаючи на вік людини. І сьогодні ми поговоримо про духовні цінності людини. Епіграфом нашого спілкування служитимуть слова Гете.

(Зачитую епіграф, діти записують у зошитах дату, тему виховної години).

1. **Вступне слово кл. керівника.**

Діти, сьогодні ми поговоримо про найважливішу цінність людської душі - про доброту. Кажуть, що весь світ стоїть добром людського серця. Злі та недобрі почуття – пригнічують та нівечать наші душі. А доброта творить, відроджує, лікує…

2. **Бесіда з учнями.**

Що людині потрібно для щастя?

(Так, здоров'я, хороші друзі, щоб рідні довго жили. А ще потрібно, щоб поруч з нами були завжди добрі чуйні люди.)

3. Давайте прочитаємо твір В. Сухомлинського «Щоб ти став кращим». (Один з учнів зачитує вголос)

Щоб ти став кращим

Дідусь з онуком йшли великим лісом.

Ледь помітна стежинка звивалась поміж високими деревами.

Вечоріло. Подорожні втомилися. Дідусь уже збирався заночувати десь під кущем, аж тут хлопчик побачив у гущавині хатинку.

— Дідусю, он хатинка! — радісно вигукнув онук. — Може, в ній переночуємо?

— Так, це хатинка для подорожніх, — сказав дідусь.

Вони зайшли в лісову хатинку. У ній було чисто, на стіні висіла гілочка з ялинки. За народним звичаєм це означало: заходьте, будь ласка, любі гості.

Дідусь і онук підійшли до столу й побачили на ньому свіжу хлібину, глечик з медом і кілька великих сухих рибин. Поруч лежала маленька гілочка ялинки.

На вікні — відро з водою.

Дідусь і внук умилися і сіли вечеряти.

— Хто це все поставив на стіл? — питає онук.

— Добрий чоловік, — мовив дідусь.

— Як це так? — дивується онук. — Залишив нам добрий чоловік їжу, а ми й не знаємо, хто він. Для чого ж він старався?

— Щоб ти став кращим — відповів дідусь.

Учитель: Отже, друзі, як ви гадаєте, що мав на увазі дідусь, коли так відповів онукові?

Учні відповідають.

Учитель. Правильно. Але в цих мудрих словах є ще один зміст: від людини залежить, чого у світі стане більше — добра чи зла.

4. **Що ж таке доброта?**

Доброта – це уміння співчувати іншій людині, відгукуватися на її горе, яке може спіткати кожного з нас, це милосердя по відношенню до того, хто потребує допомоги, це добре ставлення до всіх людей.

Все своє життя, починаючи з дитинства, людина пізнає, що таке «добре», а що таке «погано».

Які правила доброти ви знаєте?

(Допомагати слабким, старим, хворим, тим, хто потрапив у біду, пробачати помилки, не бути жадібним, не заздрити)

Якими ж рисами повинна бути наділена людина, щоб про неї говорили лише добре?
Подивимось на екран:

Доброзичливість

вихОваність

доБросовісність

поРядність

тактОвність

чеснісТь

лАскавість

5. Ви мали на д/з знайти приклади добра у традиціях різних народів. Прошу учнів представити свій проект.

Учень. Наш проект буде у формі учнівської газети.

(члени групи по черзі розповідають про традиції чинити добро в різних народів).

Учень 1.
Колись у Сербії був такий закон: той, хто одружувався, мав посадити 75 оливкових дерев. Оливки живуть і плодоносять 400 років. Уже давно не має тих, хто саджав ці дерева. Забули їхні імена, імена їхніх правнуків, а дерева, посаджені в 17ст., плодоносять і радують людей ще й сьогодні.
Учень 2.
У Вавилоні був такий звичай: недужих виносили на майдан чи дорогу. Кожен, хто йшов повз нього, підходив, розпитував, коли знав якийсь засіб, радив нещасному. Ніхто байдуже не проходив.

Вчитель.
Такий звичай побутував і в ассирійців,і в єгиптян. Звичай чинити добро безкорисливо.

Учень 3.
Прекрасний звичай побутує й нині на Кавказі. Високо в горах саджають плодові дерева. Випадковий мандрівник, втамувавши голод чи спрагу, не може навіть подякувати, не знає кому. Але смуга відчуження відступає. Чужі стають рідними, близькими, коли потрапляють у скруту.

Отже, людська порядність, доброта не має меж. Ми сьогодні маємо бути милосердними не тільки до людей, а й до всього, що нас оточує: тварин, рослин.

Недаремно говорять, що криниця без води – просто яма, так і людина без доброти – сама тільки оболонка. Іноді здається, що зло перемогло. Це тому, що про нього всі говорять,

пишуть, з екранів телевізорів на нас часто дивляться не люди, а звірі в людській подобі: вбивці, грабіжники. Але добрих людей дуже-дуже багато! Просто вони чинять свої благодійні справи мовчки, не афішують їх!
Однією з таких була Матір Тереза, вона сказала:

Крик – народжує грубість;
Обман – народжує недовір`я;
Посмішка – розтоплює лід;
Прощення – приносить полегшення;
Турбота – наповнює життя змістом.
Посієш бажання – пожнеш вчинок;
Посієш вчинок – пожнеш звичку;
Посієш звичку – пожнеш характер;
Посієш характер – пожнеш долю.
Матір Тереза
(Учні зачитують)

Проживши нелегке життя, Вона творила добро всім своїм серцем, своєю посмішкою, своїми руками і ми будемо щасливі якщо дотримуватимемось Заповідей, які створила і за якими жила сама Матір Тереза.

На екрані висвітлюються Заповіді:
Бути добрим – це забути про себе самого, щоб думати за інших.
Бути добрим – це пробачати, пам`ятаючи, що слабкість людська є сильніша від злості.
Бути добрим – це мати милосердя для слабкості інших людей і пам`ятати, що ми не є кращими від інших, навіть в їхніх ситуаціях ми були б, може, ще гірші.
Бути добрим – це закрити очі на прояви невдячності.
Бути добрим – це давати навіть тоді, коли нічого не отримуємо, посміхаючись до тих, які нас не розуміють, навіть недооцінюючих нашої доброти.
Бути добрим – це погодитись на те, що чим більше будемо давати, тим більше від нас будуть очікувати.

Вчитель. Доброта людини - у її погляді, лагідних очах, щирій посмішці. А ще в доброму привітному слові. Часом, нам так не вистачає його. Кажуть, що словом можна і ранити боляче, якщо воно зле і безсердечне, і вилікувати, оживити, якщо воно чуйне та сповнене безмежної турботи. Бути добрими та чуйними, ставитися до людей з теплом вчить нас українська мудрість – прислів'я та приказки.

6. Робота з прислів'ями.

(вчитель роздає учням роздруковані картки з частинами прислів'їв. Один учень читає першу частину, а інші підбирають закінчення.)

Кожна група отримує по 5 прислів'їв.

- Краще добро робити, ... (ніж гарно говорити).
- Злий не вірить, ... (що є добрі люди).

- Не одяг красить людину, ... (а добрі діла).
- Добре діло твори ... (сміливо).
- Добрі діла тихо ходять, а злі ... (як дзво¬ни дзвонять).
- Від добра добра ... (не шукають).
- Хто людям добра бажає, той ... (і собі має).
- Добрі вісті ... (не лежать на місці).
- Без доброго діла немає ... (доброго імені).
- Роби добро скільки можеш - від цього ... (не занеможеш).
- Добрий чоловік … (надійніше кам'яного мосту).
- Все добре переймай…(а зла уникай).
- До доброї криниці…(стежка утоптана).
- З добрим дружись…(а лихих стережись).
- Про добро пишуть на піску…(а про зло на камені).

(учні зачитують прислів'я)

7. Гра «Збери слово».

Вчитель. Поруч із добром по життю йдуть його друзі, щоб познайомитись з ними нам потрібно виконати завдання (із букв скласти слово).

(На дошці або набірному полотні виставлені картки з буквами. Треба переставити картки так, щоб вийшли слова, і пояснити їх значення).

Матеріал для гри:

н, ч, й, і, у, с, ь, т (чуйність)

м, у, а, н, і, м, г, з (гуманізм)

и, т, ь, щ, р, с, і (щирість)

д, о, і, з, и, ч, с, т, ь, л, и, б, р, в, о (доброзичливість)

Пояснення складених слів та прикріплення їх на дошку:

Чуйність - турботливе, уважне ставлення до людей.

Гуманізм - чуйне, добре ставлення до людей.

Щирість - відкритість душі, чесне ставлення до людей.

Доброзичливість - побажання людям добра, радості, готовність прийти на допомогу.

8. Тест

Вчитель. Ставитися до інших відкрито, по-товариськи, дружньо, з прихильністю може лише добра людина. Давайте дізнаємось на скільки товариськими є кожен з вас. Проведемо такий

тест. При відповіді «так» зараховується один бал.
Тест

1. Чи звертаєш увагу, який настрій у однокласників, коли заходиш до класу?
2. Чи приємно тобі називати однокласників по імені?
3. Під час сварки ти намагаєшся образити однокласника?
4. Якщо кого-небудь із дітей звинуватив без причини вчитель, ти будеш його захищати?
5. Якщо однокласник попросив у чомусь допомогти йому, ти погодишся?

Ключ до тесту:

4-5 балів - ти хороший товариш.
3 бали - ще трішки придивись до себе, в тебе все вийде.
1-2 бали - все залежить тільки від тебе, хочеш бути краще-зміни себе сам.

9. Проводиться гра «Конституція дружби»

Учасників гри поділяють на команди. Кожній команді дають аркуш паперу й олівець. Завдання командам — за дві хвилини придумати якнайбільше добрих законів дружби, за якими мають жити. Перемагає команда, яка придумає найбільше законів.

Потім лідери команд разом з учнями вибирають найважливіші закони із тих, що запропонували учасники гри, записавши їх на одному аркуші.

Орієнтовний список законів:

I. завжди прислухатися одне до одного;
II. не брехати одне одному;
III. не кривдити та не обзивати одне одного;
IV. завжди підтримувати одне одного;
V. не залишати одне одного в біді;
VI. завжди чинити по справедливості;
VII. завжди поступатися одне одному;
VIII. допомагати одне одному.

Ці та інші закони доброти, любові і дружби, записані в пам’ятці. Пам’ятайте їх, дотримуйтесь і тоді у вас буде багато друзів, які вас любитимуть і поважатимуть.

Ознайомлення із пам’яткою

Пам’ятка добрих і корисних справ

I. Завжди дотримуйтесь свого слова.
II. Не будьте самовпевненим.
III. Не лінуйтеся.
IV. Ніколи не вимагайте винагороди.
V. Виконуйте все вчасно.
VI. Допомагайте людям самі, не чекайте, доки вас проситимуть.
VII. Завжди виконуйте тільки добрі справи, за які ніколи не червонітимете.
VIII. Завжди прислухайтеся один до одного;

IX. Не брешіть один одному;
X. Не кривдіть та не обзивайте один одного;
XI. Завжди підтримуйте один одного;
XII. Не залишайте один одного в біді;
XIII. Завжди чиніть по справедливості;
XIV. Завжди поступайтеся один одному;
XV. Допомагайте один одному.

Вчитель: Цей звіт добрих законів я обов'язково залишу всім вам.

На маркерній дошці в стовпчик написані літери абетки. Учні добирають до літер відповідне слово.

10. «Абетка дружби»

«Абетка дружби», тобто до кожної літери абетки дібрати добре слово.

А — акуратність

Б — бадьорість

В — веселощі

Г — гідність

Ґ — ґречність

Д — доброта (дружба)

Е — ерудованість

Є — єдність

Ж — життєрадісність

З — злагода

І — інтелігентність

К — красота

Л — любов

М — милосердя (мудрість)

Н — надійність

О — освіченість

П — повага

Р — радість

С — сміливість

Т — талановитість

У — уміння

Ф — фантазія

Х — хоробрість

Ц — цілеспрямованість

Ч — чесність

Ш — шанування

Щ — щирість (щедрість)

Ю — юність

Я — ясність

Учитель: Бачите, як багато в нас гарного, доброго. Намагатимемось і надалі берегти і примножувати ці добрі вчинки. Щоб ваші обличчя були завжди радісні від того, що ви зробили добро, а на обличчі ніколи не зникала усмішка.

11. Створення дерева доброти.

- У нас на дошці виросло чарівне дерево. Чого не вистачає на ньому? (*Листочків*)

- Дійсно, листочків. На столі у вас зелені листочки. Щоб наше дерево ожило, напишіть на листочку, яку добру справу ви зробили і листочок прикріпіть до дерева. Ось і подивимось, оживе наше дерево, чи ні. Зробити це потрібно швидко та акуратно. (Робота дітей).

- Подобається вам наше дерево? Давайте прочитаємо, які добрі справи ви зробили. (Діти зачитують кілька записів).

Вчитель. Час невпинно біжить вперед. Збігають хвилини, години, пливуть роки. Хочеться вірити, щоб у вас все було гаразд, хочеться, щоб слова доброти почуті сьогодні, ви пронесли крізь усе життя. Пам'ятайте, люди на цім світі не вічні, життя коротке і гріх розтринькувати його на погані справи.

Будьте добрими, людяними, милосердними, терпеливими, нехай не черствіють ваші душі у щоденних клопотах, бережіть своє серце від усього злого. Всім нам не легко у сьогоднішній час, але пам'ятаймо, що поруч є люди, яким набагато гірше. А ми можемо хоч на крихту покращити їхнє життя своїм відношенням, усмішкою, теплим поглядом…

А наостанок я хочу звернутися до епіграфа. Якого слова не вистачає у вислові?

Отож, творіть на землі добро, примножуйте кількість щасливих людей. Відкривайте свої серця і душі навстіж, поспішайте робити Добро, ставайте добродіями!

Що б ви побажали сьогодні один одному, а також присутнім вчителям?

Учень. Хай в кожному із нас палає свічка милосердя

І зігріває ближнього теплом.

Учень. Байдужості хай крига скресне

Й життя-ріка наповниться добром.

Учень. Не будь сліпцем із соколиним зором,

Не будь глухим, коли ти не глухар.

Віддай краплину - і повіки сором

Не буде гризти душу, мов сухар.

Учень. Візьмемось, друзі, разом всі за руки,

Нехай єднає нас тепло сердець.

Розділимо на всіх і щастя й муки,

Й біда міліє поруч хай, не десь.

ІІІ. Рефлексія. Підсумок заняття

На завершення нашого заняття хочу подякувати всім за щиру й відверту розмову, за цікаві розповіді. І вже сьогодні нехай кожен із нас замислиться над тим, якою повинна бути людина. Нехай же вам будуть дороговказом слова Матері Терези із Калькутти. *(зачитую слова Матері Терези).*

Бажаю вам успіхів у постійній роботі над собою. Хай множаться зерна добра у ваших душах, які роблять людину справжньою і дають людській душі можливість польоту для добрих і корисних справ.

Віддані людям тепло і душевна доброта обов`язково повернуться до вас. Бо ми послані на землю, щоб примножувати добро і красу, творити земний рай, а не бути лише споживачами. Маємо таке коротке життя, тож хай не буде в ньому місця злим помислам. Хай оживає істина стара: *людина починається з добра*.

А звіт добрих законів я залишаю вам всім на пам'ять. (*буклети)*

Інтерактивна вправа «Вільний мікрофон»

«Я дізнався багато цікавого…», «Найцікавішим завданням було…», «Я зрозумів, що …»

Ми не обговорили всі цінності людини, до них ми ще повернемося на наступних заняттях, тому сьогодні у вас буде **домашнє завдання**: підготувати повідомлення про Матір Терезу із Калькутти.

Додаток

- Краще добро робити, ... 1.(доброго імені).
- Злий не вірить, ... 2. (а лихих стережись).
- Не одяг красить людину, ... 3. (а зла уникай).
- Добре діло твори ... 4. (а добрі діла).
- Добрі діла тихо ходять, а злі ... 5. (не шукають).
- Від добра добра ... 6. (не занеможеш).
- Хто людям добра бажає, той ... 7. (надійніше кам'яного мосту).
- Добрі вісті ... 8.(стежка утоптана).
- Без доброго діла немає ... 9. (а про зло на камені).
- Роби добро скільки можеш - від цього ... 10.(як дзвони дзвонять).
- Добрий чоловік … 11.(і собі має).
- Все добре переймай… 12.(сміливо).
- До доброї криниці… 13.(не лежать на місці).
- З добрим дружись… 14.(що є добрі люди).
- Про добро пишуть на піску… 15. (ніж гарно говорити).

Вчитель. Найкоротша відстань між людьми-це усмішка. Тож частіше усміхаймося. Будьте вищими від усяких пліток, образ. Умійте прощати.

Стежте за своїми думками - вони стають словами.
Стежте за своїми словами - вони стають учинками.
Стежте за своїми вчинками - вони стають звичками.
Стежте за своїми звичками - вони стають характером.
Стежте за своїм характером, бо він визначає вашу долю.

- А зараз пропоную вам відповісти на невеличку анкету. Відповідати на неї треба «так» або «ні».

1. Чи можна примусити людину бути доброю?

2. Чи згодні ви з думкою, що «добротою світ живе»?

3. Чи можна стати добрим лише на деякий час?

4. Чи потрібно виявляти доброту у став¬ленні до будь-кого?

5. Чи можна сказати, що доброта - найбільша окраса душі?

6. Чи легко бути добрим?

7. Чи можна доброту порівняти із сонцем?

8. Чи є у вас бажання чинити добрі справи?

- Порахуйте, яких відповідей у вас виявилося більше: «так» чи «ні». Якщо більше відповідей «так», то ви прагнете чинити добро. І це дуже правильно, адже воно приносить радість оточуючим. Доброта, як чарівні ліки, здатна вилікувати від суму, скрути, безпорадності. Я впевнена, що ви у своєму житті вже встигли зробити чимало добрих справ, про які ви зараз згадаєте.